Leerplan SO Basisvaardigheden 2024-2025-2026

Vastgesteld 16 mei 2025

Inhoudsopgave

Inleiding leerplan SO 2
Rekenen en wiskunde 3
Nederlands 8
Burgerschap 16
Digitale geletterdheid 19
Bijlage 1 22
Materialen en hulpmiddelen leerplan so 22
Bijlage 2 24
Toetsen en evaluatie 24
Bijlage 3 25
Matrix Burgerschap 25

Inleiding leerplan SO

Onze didactische basis is Effectieve Directe Instructie 2.0. Onze basisleerlijn voor Nederlands en rekenen/wiskunde is 1F en past bij uitstroombestemming vmbo kader/tl. Voor elke leerling worden de doelen geformuleerd in het OPP.

We werken met methodes voor regulier onderwijs en stemmen het aanbod af op de onderwijsbehoefte van de leerlingen. Voor elke leerling worden de doelen geformuleerd in het OPP. Wij stellen de groepen jaarlijks op ontwikkelingsniveau samen.

Voor leerlingen die op niveau E5 uitstromen, maar wel specifieke lesstof uit leerjaar 6, 7 en 8 nodig hebben, maken wij een programma op maat.

Alle vakken doen aan taal en rekenen. Dus alle opdrachten worden benaderd vanuit onze taal- en rekendidactiek.

De meeste leerlingen verwerken de lesstof op papier. Een aantal leerlingen werkt vanwege motorische, visuele of andere beperking digitaal.

Met kleur is bij Nederlands aangegeven waar aan burgerschapsdoelen wordt gewerkt, (Burgerschap Onderwijsdoelen - SLO).

Rekenen en wiskunde

Doelen:
Kerndoelen: Rekenen en wiskunde - SLO
Referentiekader: Rekenen en wiskunde - SLO
Schooleigen doelen: paraplu basisvaardigheden

Vakdidactiek:
De volgende modellen uit het Protocol ERWD zijn de basis van onze rekendidactiek.
Het hoofdfasenmodel:
begripsvorming
ontwikkelen van oplossingsprocedures
vlot leren rekenen
flexibel toepassen van kennis en vaardigheden

Het handelingsmodel:

Het drieslagmodel:

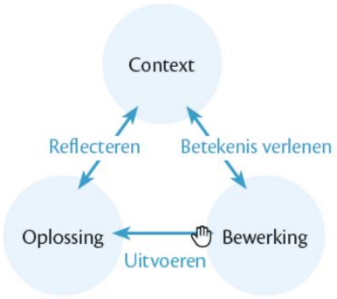

Omschrijving van de fasen in onderwijsbehoeften bij het leren rekenen:

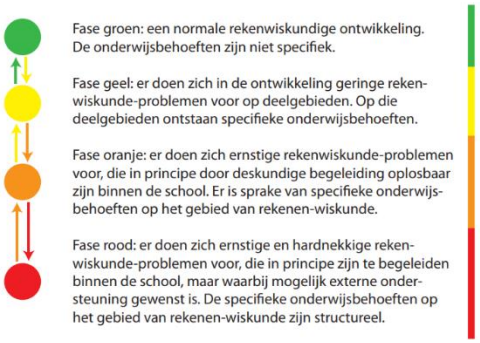

Groep 1 en 2 rekenen en wiskunde
Inhoudslijn: Leerplan in beeld SLO.nl Inhoudslijnen Rekenen Wiskunde fase 1 Getalbegrip: telrij tot en met 20, herkennen, ordenen en vergelijken van getallen. Bewerkingen: handelend omgaan met begrippen en hoeveelheden t/m 10. Verhoudingen: sorteren, ordenen, seriëren. Meten: verkennen en ervaren. Meetkunde: omgaan met meetkundige begrippen, sorteren. Verbanden: gebruiken en van staaf- en beelddiagrammen.
Aanpak: Basisleerlijn: Thematisch met veel aandacht voor fase 1 van het handelingsmodel. Veel aandacht rekentaal en cijferkennis. Spelen en ervaren met zintuigen (sensopathisch spel). Ondersteuning d.m.v. liedjes, versjes en verhalen. Verwerking via werkjes, spel, SO Smart en Bewegend Leren. Lesstof is ingebed in het gehele dagprogramma en in de hoeken: activiteiten sluiten aan op thema, leerinhoud en leerdoel. Aanbieden en inoefenen in de kring, tijdens Bewegend Leren en (zelfstandig) werkmomenten. In de kasten staat ontwikkelingsmateriaal dat aansluit op de aangeboden leerinhoud en leerdoelen binnen het thema. Intensieve leerlijn: Fase oranje ERWD: Individueel herhaalde instructie en begeleid verwerken. Veel herhaling van lesstof. Meer oefenmomenten. Hardop denkstappen verwoorden. Meer denk en handelingstijd geven. Extra aandacht voor aanleren van begrippen en concepten. Inzetten materiaal en hulpmiddelen plusondersteuning. Fase rood ERWD: RT of inzet praktisch rekenen. Extra aandacht voor transfer van drie dimensionaal naar twee dimensionaal. Verdiepte leerlijn Rekenvragen stellen. Inzichtsvragen en opdrachten. Getalbegrip tot 100. Inzetten verdiepend materiaal zoals het gouden materiaal. Met sprongen vooruit groep 3.

Groep 3 rekenen en wiskunde

Inhoudslijn:

Leerplan in beeld SLO.nl
Inhoudslijnen Rekenen Wiskunde fase 1
Getalbegrip: tot en met 100.
Bewerkingen: optellen, aftrekken, verdelen en splitsen tot en met 20.
Verhoudingen: vergelijken en ordenen van getalsmatige verhoudingen.
Meten: ontdekken en ervaren.
Meetkunde: experimenteren met en onderscheiden van vormen
Verbanden: Lezen en maken van eenvoudige tabellen en diagrammen.

Aanpak:

Wij werken tot de herfstvakantie met Met Sprongen Vooruit, groep 1/2. Daarna met de methode Pluspunt 4, leerjaar 3 basis papier. Eén rekendoel per les.
Minimaal vijf uur rekenen per week. Onze leerlingen hebben tijd nodig om van concreet tot abstract rekenen te komen. Dit betekent dat wij meer tijd nemen voor fase 2 van het handelingsmodel ERWD.

Basis leerlijn 1F:
Fase groen en geel van het ERWD-model.
Lesstof verbaal ondersteunen en visualiseren met concreet en/of digitaal materiaal.
Dagelijks automatiseren en memoriseren; conditietraining.
Inzet op zorgvuldigheid, niet op tempo.
Leren van elkaar door samenwerken en samen spelletjes doen.
Inoefenen met Bewegend Leren.

Intensieve leerlijn < 1F:
Fase oranje ERWD:
Individueel herhaalde instructie en begeleid verwerken.
Veel herhaling van lesstof.
Meer oefenmomenten.
Stappenplannetjes maken.
Hele som opschrijven.
Hardop denkstappen verwoorden.
Meer denk en handelingstijd geven.
Extra aandacht voor aanleren van begrippen en concepten.
Inzetten strategie -schrift/map.
Inzetten materiaal en hulpmiddelen plusondersteuning.
Fase rood ERWD:
RT of inzet praktisch rekenen.
Er wordt een diagnostisch rekenonderzoek uitgevoerd (extern). Leerstof en instructie worden daarna afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerling vanuit de handelingsgerichte adviezen van dit onderzoek.

Verdiepende leerlijn 1S:
Direct starten na instructie.
Aanbieden S sommen, inzichtsopdrachten.
Versneld door de lesstof.

Midden- bovenbouw rekenen en wiskunde

Inhoudslijn middenbouw:
Leerplan in beeld SLO.nl
Inhoudslijnen Rekenen Wiskunde fase 2

Getalbegrip: telrij en hoeveelheden tot tenminste 1000.
Bewerkingen: optellen, aftrekken, delen en vermenigvuldigen tot en met 1000.
Verhoudingen: werken met eenvoudige verhoudingstabellen.
Meten: verkennen metrisch stelsel, oppervlakte, inhoud en tijd.
Meetkunde: onderzoeken en herkennen van vormen, routes en bouwplaten.
Verbanden: werken met tabellen en diagrammen.

Inhoudslijn bovenbouw:
Leerplan in beeld SLO.nl
Inhoudslijnen Rekenen Wiskunde fase 3
Getalbegrip: hoeveelheden boven 1000, decimale getallen, breuken en negatieve getallen.
Bewerkingen: optellen, aftrekken, delen en vermenigvuldigen van breuken en decimale getallen. Correct hanteren van de rekenmachine.
Verhoudingen: werken met percentages en verhoudingen.
Meten: werken met en doorzien van metrisch stelsel, oppervlakte, omtrek, inhoud en tijd.
Meetkunde: ontwerpen, lezen en interpreteren van meetkundige figuren, routes en bouwplaten en plattegronden.
Verbanden: herkennen en gebruiken van formele wiskundetaal bij het werken met tabellen, diagrammen en lijngrafieken.

Aanpak:
Wij werken met de methode Pluspunt 4 basis papier. De leerlingen werken in (groepsdoorbroken) niveaugroepen. Eén rekendoel per les. Minimaal vijf uur rekenen per week.

Basis leerlijn 1F:
Pluspunt 4, leerjaar 4 ,5, 6, 7, (8) en Met Sprongen Vooruit.
Fase groen en geel van het ERWD-model.
Lesstof verbaal ondersteunen en visualiseren met concreet en/of digitaal materiaal.
Dagelijks automatiseren en memoriseren; conditietraining.
Inzet op zorgvuldigheid, niet op tempo.
Leren van elkaar door samenwerken en samen spelletjes doen.
Inoefenen met Bewegend Leren.

Intensieve leerlijn < 1F:
Fase oranje ERWD:
Individueel herhaalde instructie en begeleid verwerken.
Veel herhaling van lesstof en frequente oefenmomenten.
Stappenplannen maken.
Hele som opschrijven.
Hardop denkstappen verwoorden.
Meer denk- en handelingstijd geven.
Extra aandacht voor aanleren van begrippen en concepten.
Inzetten strategie -schrift/map.
Inzetten materiaal en hulpmiddelen plusondersteuning.
Fase rood ERWD:
RT of inzet praktisch rekenen.

Er wordt een diagnostisch rekenonderzoek uitgevoerd (extern). Leerstof en instructie worden daarna afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerling vanuit de handelingsgerichte adviezen van dit onderzoek.

Verdiepende leerlijn 1S:
Direct starten na instructie.
Aanbieden S sommen, inzichtsopdrachten.
Versneld door de lesstof.

Nederlands

Doelen:
Kerndoelen: Nederlands - SLO
Referentiekader: Nederlands - SLO
Schooleigen doelen: paraplu basisvaardigheden

Vakdidactiek:

Groep 1 en 2
De didactiek is, naast instructie in grote kring, vooral gericht op spelontwikkeling waarbij alle spelvormen aan bod komen. Ook de taalcompetenties kunnen ze op deze manier maximaal ontplooien. Bij de verschillende spelvormen wordt ook gepraat, gezongen en voorgelezen, waardoor de taalontwikkeling op gang komt.

Groep 3
De didactische aanpak van Lijn 3 sluit aan bij EDI.

Mondelinge taalvaardigheid:
Het accent ligt op gespreksvaardigheid. In elk thema van Lijn 3 staat een gespreksregel centraal. De leerkracht heeft een leidende rol tijdens de gespreksmomenten en is rolmodel aan wie de leerlingen zich kunnen spiegelen (modelen). Oefening in werkvormen vanuit samenwerkend leren zoals het wisselgesprek.

Lezen:
Begrijpend lezen is het primaire doel van leesonderwijs. De onderliggende vaardigheden zijn vlot (technisch) lezen en woordenschat. In groep 3 staat het onder de knie krijgen van de techniek centraal. De didactiek van Lijn 3 is gebaseerd op het aanleren van letters, zoals *Zo leer je kinderen lezen en spellen* (Schraven, 2009) en de *directe systeemmethodiek* (Feys en Van Biervlier, 2010). Fonemisch bewustzijn is de basis en een cruciale factor voor het leren lezen. Er wordt intensief gewerkt aan het automatiseren van de letterkennis, aan auditieve analyse en synthese en aan het experimenteren met klanken. Daarbij is er ook veel aandacht voor het vlot herkennen van patronen en clusters van letters. Er worden betekenisvolle teksten aangeboden die aansluiten bij de te oefenen leestechniek. Didactische principes als zingend lezen, voor-koor-doorlezen, modeling, herhaald tekstlezen, leesmotivatie/bevordering vormen een belangrijke rol bij het leesproces.

Schrijven:
Lezen en spellen worden in samenhang aangeboden. De spellingdoelen worden aangeboden in drie fasen: aanleren, vasthouden en onderhouden. Door middel van vaste denkstappen (modelen) leren de leerlingen woorden schrijven.
Er is ook aandacht voor stellen, in eerste instantie vanuit het bedenken van een verhaaltje en welke denkstappen er nodig zijn om een goed verhaaltje op te bouwen. De leerkracht ondersteunt bij het opschrijven of leggen van de tekst. Naarmate de leerlingen meer woorden kunnen leggen of schrijven gaan ze steeds meer zelf doen.

Taalbeschouwing:
In Lijn 3 worden onderling samenhangende taaltaken met een wereldoriënterend karakter aangeboden die werken van impressie (kennis opdoen) naar expressie (stellen en presenteren).

Lijn 3 sluit aan op de taalmethode Taal Actief, zo zijn de spellingscategorieën op elkaar afgestemd.

Groep 4 tot en met 8

Mondeling en schriftelijk taalgebruik:
De didactische aanpak van de taalmethode Taal Actief sluit aan bij EDI. Goed leren communiceren staat centraal in alle lessen. Per thema werken de kinderen aan één communicatiedoel. De focus op communicatie zorgt voor een betekenisvolle samenhang tussen de taaldomeinen. De kinderen ervaren in Taal Actief voortdurend de transfer naar hun eigen communicatie en dat maakt taal voor hen betekenisvol en inspirerend. Daarnaast is er een focus op structureel meters maken, er is veel aandacht voor oefenen, herhalen en differentiëren. De kinderen gebruiken de nieuw opgedane kennis meteen door zelf te schrijven, te spreken en te luisteren, waardoor het nut van het geleerde meteen zichtbaar is.

Lezen:
Technisch lezen
De didactiek van Station Zuid sluit aan bij EDI en besteedt expliciet aandacht aan de instructie op de aspecten van vloeiend lezen. Er is altijd één lesdoel per les. Het lesdoel dat de ene dag wordt aangeboden, wordt de volgende dag herhaald. De instructielessen zijn altijd op dezelfde manier opgebouwd.

Begrijpend lezen:
In de leesaanpak van Nieuwsbegrip worden teksten gelezen op de manier van 'reciprocal teaching' (rolwisselend lezen). De methode is ontwikkeld door Palincsar en Brown (1984, 1986, 1987, 1989) en Brown & Palincsar (1987, 1989). Door middel van hardop denken maakt de leraar aan de leerling duidelijk hoe hij een bepaalde vaardigheid of strategie uitvoert (modeling). Een kenmerk van rolwisselend lezen is dat er veel gediscussieerd en overlegd wordt. Rolwisselend lezen kent verschillende fases binnen een les waarbij de verantwoordelijk verschuift van de leerkracht naar de leerling.

Woordenschat:
Didactiek volgens 'Met woorden in de weer' van Verhallen en Van der Nulft (2009) met vier stappen: voorbewerken, semantiseren, consolideren en controleren. Opbouw van veel contextuele ondersteuning naar weinig concrete contextondersteuning en van cognitief simpel naar complex.

Taalbeschouwing:
Voor de didactiek van taal verkennen is gebruik gemaakt van de inzichten van prof dr. Peter-Arno Coppen. Hij stelt een activerende didactiek voor die de leerlingen eerst taal "actief" laat voelen en ervaren, voordat instructie en verwerking volgt. Het model dat Coppen hierbij hanteert heet: voelen-vatten-verwerken.

Spelling:
Analyse van het hele woord op basis van de klank
EDI, expliciet gericht op de klank-tekenkoppeling

Groep 1 en 2 Nederlands
Inhoudslijn: Leerplan in beeld SLO.nl Inhoudslijnen Nederlands fase 1 Mondelinge taalvaardigheid Lezen Schrijven Taalbeschouwing
Aanpak: Thematische aanpak met behulp van de methode Kleuterplein en aangevuld met lessen en activiteiten van Kleuteruniversiteit. In de groep zijn taalwerkjes passend bij de thema's, leerinhouden en leerdoelen ontwikkeld. In de kasten wordt het ontwikkelingsmateriaal zoveel mogelijk aangepast op het thema en de leerdoelen. Er wordt gebruik gemaakt van de oefensoftware van Kleuterplein en dat werk wordt aangepast op het niveau van de leerling. Voor voorbereidend schrijven wordt de methode Krullenbol gebruikt. De letters/klanken die worden aangeboden worden ondersteund middels de klankgebaren aan van Borel de Maisonny en de LOes methode. De taalbegrippen en aangeboden woorden komen tijdens de gym, Bewegend Leren en SO-smart lessen weer terug. Basisleerlijn: Instructie in grote kring vanuit Kleuterplein, Kleuteruniversiteit en andere bronnen. Kringgesprek Verwerken in hoeken, spel en ontwikkelingsmateriaal. Bevorderen leesplezier en motivatie door veel voor te lezen. Tekstbegrip bevorderen door na voorlezen, vragen te stellen en te laten samenvatten Wisselende collectie bibliotheekboeken aanbieden passend bij actuele thema. Verkennen van letters, getallen en taalbegrippen door o.a. hakken en plakken, rijmen, stempelen. Kennis laten maken met leestekens. Spelen en ervaren met zintuigen (sensopathisch spel). Ondersteuning d.m.v. liedjes, versjes en verhalen. Verwerking via werkjes, spel, SO Smart en bewegend Leren. Lesstof is ingebed in het gehele dagprogramma en in de hoeken: activiteiten sluiten aan op thema, leerinhoud en leerdoel. Aanbieden en inoefenen in de kring, tijdens Bewegend Leren en (zelfstandig) werkmomenten. In de kasten staat ontwikkelingsmateriaal dat aansluit op de aangeboden leerinhoud en leerdoelen binnen het thema. Intensieve leerlijn: Kleine kring. Extra herhaling. Extra (individuele) ondersteuning. Inzet logo Onderwijsondersteuning. Ondersteuning van de ergotherapeut bij schrijven. Verdiepte leerlijn Verdiepende verwerkingsopdrachten die meer inzicht vragen. Zelfstandig aan de slag liefst samenwerkend in tweetallen.

Groep 3 Nederlands

Inhoudslijn:

Leerplan in beeld SLO.nl
Inhoudslijnen Nederlands fase 1
Mondelinge taalvaardigheid
Lezen
Schrijven
Taalbeschouwing

Aanpak:

Volgens de methode Lijn 3 thema's 1 t/m 12. Het doel na thema 12 is niveau E3.
Zie de pakketwijzer bijlage 2 blz. 91.
Instructie m.b.v. het digibord, verwerking op papier. Extra (thuis) oefenen digitaal.
De taaldomeinen worden gecombineerd aangeboden. Daarnaast leren wij alle leerlingen de klankgebaren aan van Borel de Maisonny en gebruiken wij voor leerlingen die niet of nauwelijks kunnen spreken de LOes werkwijze.
Tijdens SO Smart en Bewegend Leren zoveel mogelijk herhaling van aangeboden stof.
Ouders kunnen inloggen voor de oefensoftware Lijn 3.

Basis leerlijn 1F:
Stap 1, 2, en 5 van de instructie.
Leerlingen maken de **opdrachten.
Minimaal drie keer per week bij de dagstart zelfstandig lezen.
Leesbak met prentenboeken. Eerst voorlezen, later als de leerlingen beter kunnen lezen, lezen ze zelfstandig.
Spreken in kringgesprek en andere werkvormen.
Elke spellingles starten met een dictee.
De kinderen werken zelfstandig aan verrijkingstaken.
Eenvoudige schrijfopdrachten.
Bloon.

Intensieve leerlijn < 1F:
Stap 1, 2, 3 en 5 van de instructie.
Leerlingen maken de * opdrachten.
Herhaling van de leerstof en inzetten extra leertijd.
Leeskilometers maken door thuis te oefenen.
Herhaald tekstlezen.
Extra leesmomenten begeleid door klassenteam of persoonlijk begeleider.

Verdiepende leerlijn 2F:
Stap 1, 4 en 5 van de instructie.
Leerlingen maken de *** opdrachten en lezen de *** tekststukken.

Midden- en bovenbouw Nederlands

Inhoudslijn:
Leerplan in beeld SLO.nl
Inhoudslijnen Nederlands fase 2 (middenbouw)
Inhoudslijnen Nederlands fase 3 (bovenbouw)

Mondelinge taalvaardigheid
Lezen
Schrijven
Taalbeschouwing

Aanpak middenbouw:
Basis leerlijn 1F:

De leerlingen zijn ingedeeld in groepsdoorbroken niveaugroepen en krijgen 5 keer per week taal en 4 keer per week spelling. Tijdens taalinstructies worden geen therapieën ingeroosterd. Verwerking op papier. Leerlingen die niet kunnen schrijven, verwerken digitaal of op papier met de hulp van een persoonlijk begeleider.

Mondelinge taalvaardigheid:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 4 en 5, thema's 1 t/m 8.
Kringgesprek en andere gespreksvormen.

Lezen:
Technisch lezen volgens de methode Station Zuid.
Voor-koor-door-lezen.
Samen lezen in hetzelfde boek.
Leesmotivatie: er wordt 4x een half uur vrij gelezen (AVI-vrij, stripboeken etc.)
Leerlingen geven elkaar boekentips.
Begrijpend lezen: Nieuwsbegrip voor leerlingen die AVI niveau E3 beheersen.
Teksten van zaakvakken worden gelezen vanuit de didactische aanpak van begrijpend lezen.

Schrijven:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 4 en 5, thema's 1 t/m 8.
Toepassen bij schrijfopdrachten in andere vakken.

Taalbeschouwing:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 4 en 5, thema's 1 t/m 8.
Spelling volgens de methode Taal Actief 5 Spelling, leerjaar 4 en 5, thema's 1 t/m 8.
Elke dag een geschreven dictee.
Schrijven met de hand heeft voorkeur.
Continue herhaling van eerder aangeboden spellingsproblemen.
Bloon.

Intensieve leerlijn < 1F:
Verlengde instructie.
Printbladen woordenschat Taal Actief voor taalzwakke leerlingen.
pre- en reteaching.
Extra begeleid oefenen.
Hoeveelheid verwerkingsstof aanpassen.

Verwerking d.m.v. remediërende lesstof.
Indeling in een lagere niveaugroep of een individuele leerlijn op maat.
Plusondersteuning:
Inzet vanuit logo OOS.
Connect lezen.
Taal in blokjes.
Inzet Station Zuid voor individuele leerlingen die moeite hebben met voortgezet aanvankelijk lezen en spellen.
Yoleo lezen.
Tijdens SO Smart wordt taalondersteunende bewegingsles gegeven.

<u>Verdiepende leerlijn 2F</u>:
Indeling in een hogere niveaugroep of een individuele leerlijn op maat.
***-oefeningen van de methode.
Werkboek plus/onderzoekboek.

Aanpak bovenbouw:

Basis leerlijn 1F:

De leerlingen zijn ingedeeld in groepsdoorbroken niveaugroepen en krijgen 5 keer per week taal en 4 keer per week spelling. Tijdens taalinstructies worden geen therapieën ingeroosterd. Verwerking op papier. Leerlingen die niet schrijven, verwerken digitaal of op papier m.b.v. PB.

Mondelinge taalvaardigheid:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 5, 6, 7, (8), thema's 1 t/m 8.
Kringgesprek.
Boekbespreking (groep 6).
Spreekbeurt (groep 7).

Lezen:
Voor-koor-door-lezen.
Leesmotivatie: er wordt 4x een half uur vrijgelezen. (AVI-vrij, stripboeken etc.)
Begrijpend lezen: Nieuwsbegrip met gedifferentieerde verwerking.
Teksten van zaakvakken worden gelezen vanuit de didactische aanpak van begrijpend lezen.

Schrijven:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 5, 6, 7, (8), thema's 1 t/m 8.
Toepassen bij schrijfopdrachten in andere vakken.
Werkstuk (groep 8).

Taalbeschouwing:
Volgens de methode Taal Actief 5, leerjaar 5, 6, 7, (8), thema's 1 t/m 8.
Spelling volgens de methode Taal Actief 5 Spelling, leerjaar 5, 6, 7, (8).
Schrijven met de hand heeft voorkeur.
Continue herhaling van eerder aangeboden spellingsproblemen.
Bloon.

Intensieve leerlijn < 1F:
Verlengde instructie.
Printbladen woordenschat Taal Actief voor taalzwakke leerlingen.
pre- en reteaching.
Extra begeleid oefenen.
Hoeveelheid verwerkingsstof aanpassen.
Verwerking d.m.v. remediërende lesstof.
Indeling in een lagere niveaugroep of een individuele leerlijn op maat.
Plusondersteuning:
Inzet vanuit logo OOS.
Connect lezen.
Taal in blokjes.
Inzet Station Zuid voor individuele leerlingen die moeite hebben met voortgezet aanvankelijk lezen en spellen.

Yoleo lezen.

Verdiepende leerlijn 2F:
Indeling in een hogere niveaugroep of een individuele leerlijn op maat.
***-oefeningen van de methode.
Werkboek plus/onderzoekboek.
Zelfstandige aanpak na korte taakinstructie.
Versnellen waar mogelijk.
Naast leerboeken inzet oefensoftware Spelling Taal Actief.
Inoefenen met moeilijke meer complexe woorden en toepassen in vrije teksten.

Burgerschap
Doelen: Kerndoelen: Conceptkerndoelen leergebied burgerschap + toelichtingsdocument - SLO 20240321-Plan-voor-Burgerschapsonderwijs-op-(V)SO-De-Piramide-vastgesteld.pdf Schooleigen doelen: paraplu basisvaardigheden
School als oefenplaats. Kerndoel 1, de schoolomgeving, is een aanbodsdoel. De Piramide zorgt voor een veilige oefenplaats waar de leerlingen (digitale) burgerschapskennis; -vaardigheden en ervaring opdoen. Alle leergebieden, ook bewegingsonderwijs, bieden belangrijke kennis, vaardigheden en ervaringen aan voor burgerschapsonderwijs. Wij zien burgerschap dan ook niet als vak op zich. Zo is het vaardig worden in taal- en communicatievaardigheden enorm van belang. Je moet kunnen goed lezen of luisteren: "Waar gaat het over?"Je moet kunnen verwoorden, je mening erover geven: "Wat vind ik ervan?" etc. In het leerplan geven we bij andere vakgebieden met kleur aan wanneer daar ook aan burgerschapsdoelen wordt gewerkt. Onze leerlingen hebben allen hun eigen beperkingen en mogelijkheden. Om hen daar zo goed mogelijk zelfstandig mee te leren omgaan gebruiken wij de kwaliteitskaart zelfstandigheid. 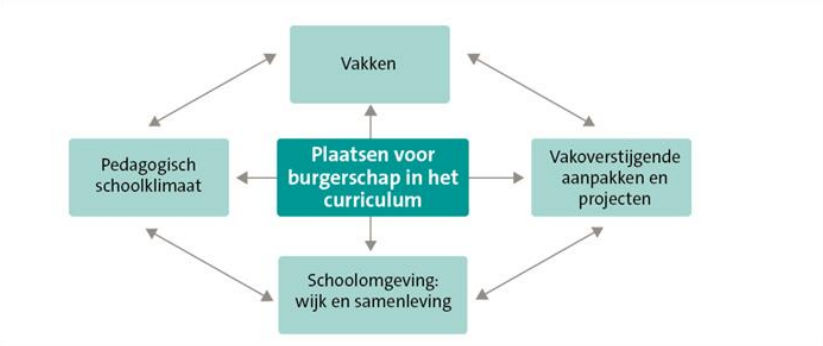

Groep 1, 2 en 3
Inhoudslijn: Diversiteit: kennen van geslacht en gender; seksuele diversiteit; familie en thuissituatie; lichamelijke en cognitieve mogelijkheden en beperkingen; voorkeuren en ideeën; godsdienst en levensovertuiging . Democratische waarden en betrokkenheid: kennen van regels en afspraken thuis en in de klas; de verschillende rollen en verantwoordelijkheden in de omgang tussen leerlingen onderling, tussen volwassenen en kinderen en in relatie tot de omgeving (bijv. opruimen in de klas en "buiten"; omgang met dieren). Maatschappelijke betrokkenheid en vraagstukken: aanleren en oefenen van sociale competenties; verwoorden van voorkeuren en ideeën en luisteren naar die van anderen; stem laten horen bij beslissingen. Met de nadruk op voor zichzelf en anderen opkomen.
Aanpak: Goede gewoonte Kwaliteitskaart zelfstandigheid. Modelen. Voordoen, samendoen, zelf doen. Laten wennen en houden aan klassenregels, schoolroutine en dagprogramma. Individuele en/of groepsgesprekken over actuele zaken, in de klas of omgeving.

Kringvaardigheden: goed naar elkaar luisteren, vragen stellen, antwoord geven, etc.

Thematisch
Zowel bij Kleuterplein en Kleuteruniversiteit zijn de burgerschapsdoelen in meer en mindere mate verwerkt in de thema's die wij aanbieden. Wij kiezen ook specifieke burgerschapsthema's, zoals: Mevrouw Das en meneer Ping: Burgerschap en democratie, Kleuteruniversiteit.
Seksualiteit en relaties bespreken vanuit thema of prentenboek.

Cursorisch
KiVa lessen met de leskist en verhalen van Rik de Pauw.
Bij begrijpend luisteren en kringgesprekken gerichte aandacht voor "Wat vind jij?", "Vind jij dit ook?"

Incidenteel
Leerlingen weten wie de schoolcontactpersonen zijn.
Inzet KiVa team bij pestgedrag.

Middenbouw

Inhoudslijn:
Diversiteit: kennen van geslacht en gender; seksuele diversiteit; familie en thuissituatie; lichamelijke en cognitieve mogelijkheden en beperkingen; voorkeuren, meningen en opvattingen; culturele gewoonten; godsdienst en levensovertuiging.
Democratische waarden en betrokkenheid: kennen en houden aan regels en afspraken in de klas, school en leefomgeving; de verschillende rollen en verantwoordelijkheden in de omgang tussen mensen onderling; de verschillende rollen op school en in de maatschappij.
Maatschappelijke betrokkenheid en vraagstukken: aanleren en oefenen van sociale competenties; meningen en opvattingen van anderen in eigen woorden samenvatten; samen met anderen een compromis vinden. Met de nadruk op voor zichzelf en anderen opkomen.

Aanpak:
Goede gewoonte
Kwaliteitskaart zelfstandigheid.
Samen klassenafspraken en regels opstellen.
Modelen.
Houden aan klassenregels, schoolroutine en dagprogramma.
Individuele en/of groepsgesprekken over actuele zaken, in de klas of omgeving.
Kringvaardigheden uitbouwen: elkaar uit laten spreken; samenvatten wat een ander zegt; mening geven; aangeven of iets eerlijk of rechtvaardig is.

Projectmatig
Vanaf groep 5 niveau: Blink Wereld, actuele specials.
Burgerschapsdoelen meenemen in het jaarlijkse schoolbreed project.
Grej of the day.

Cursorisch
KiVa lessen onderbouw.
Nieuwsbegrip groep 4 en 5.
Lang geleden, verhalen over de Nederlandse geschiedenis.
Stad en land, verhalen over de natuur in Nederland.
Nu of nooit, verhalen over kinderrechten.
Omgaan met geld (rekenen).

Lessen mediawijsheid N.B. Verdere invulling is nodig!
Seksualiteit en relaties bespreken vanuit thema of prentenboek.

Incidenteel
Leerlingen weten wie de schoolcontactpersonen zijn en hoe zij met hen in contact komen.
Inzet KiVa team bij pestgedrag.

Bovenbouw

Inhoudslijn:
Diversiteit: geslacht en gender; seksuele diversiteit; familie en thuissituatie; lichamelijke en cognitieve mogelijkheden en beperkingen; voorkeuren, politieke ideeën; culturele tradities; godsdienst en levensovertuiging.
Democratische waarden en betrokkenheid: wetten en afspraken in de maatschappij; de verschillende rollen en verantwoordelijkheden in een democratische rechtsstaat; de verschillende rollen en verantwoordelijkheden in de rechtsstaat (Burger; bestuurder; volksvertegenwoordiger; rechter).
Maatschappelijke betrokkenheid en vraagstukken: sociale competenties; debatteren over actuele of maatschappelijke kwesties, waarover verschillende ideeën bestaan; geïnformeerd deelnemen; luisteren en doorvragen; verschillende en overeenkomstige ideeën benoemen; eigen afweging maken. Met de nadruk op voor zichzelf en anderen opkomen.

Aanpak:
Goede gewoonte
Kwaliteitskaart zelfstandigheid.
Samen klassenafspraken maken ook over online gedrag! (Bijvoorbeeld met de Whatshappyposter.)
Modelen.
Houden aan klassenregels.
Individuele en/of groepsgesprekken over actuele zaken, in de klas of omgeving.
Kringvaardigheden borgen en uitbouwen: elkaar uit laten spreken; samenvatten wat een ander zegt; mening geven; aangeven of iets eerlijk of rechtvaardig is.

Projectmatig
Burgerschapsdoelen meenemen in het jaarlijkse schoolbreed project.
Blink Wereld: actuele specials (bijv. Over racisme en gelijkheid) en projectthema's (bijv. over verkiezingen).
Leerlingen geven een autobiografische presentatie.
Lessen en bezoek aan Prodemos zoals Democracity.

Cursorisch
Taalactief: informatie en meningen ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk.
KiVa lessen, bovenbouw.
Nieuwsbegrip.
Omgaan met geld (rekenen).
Lessen mediawijsheid N.B. Verdere invulling is nodig!
Seksualiteit en relaties bespreken vanuit actualiteit en beeldmateriaal. N.B. Verdere invulling is nodig!

Incidenteel
Leerlingen weten wie de schoolcontactpersonen zijn en hoe zij met hen in contact komen.
Inzet KiVa team bij pestgedrag.

N.B.: nog te ontwikkelen of beslissen:
Portfolio nog in voorbereiding, op 14 mei 2025 staat dit op een studiedag gepland.
Keuze lessenaanbod seksualiteit en relaties. Dit wordt opgepakt in een PLG vanaf 9 april 2025.
Wij hebben nog geen leerlingenraad op school. In schooljaar 2025-2026 willen wij dit realiseren.

Digitale geletterdheid
Doelen: Kerndoelen: https://www.slo.nl/sectoren/po/digitale-geletterdheid-po/digitale-geletterdheid-po/conceptkerndoelen/ Schooleigen doelen: paraplu basisvaardigheden
Bij digitale geletterdheid gaat het om kennis, vaardigheden en houding op het gebied van: gebruik van digitale technologie digitale communicatie en samenwerking zoeken en vinden van informatie en data creëren van digitale content oplossen van digitale problemen veiligheid Juist voor onze doelgroep is het gebruik van digitale technologie belangrijk. Niet alleen kunnen zij apparaten inzetten als hulpmiddel om hun beperking te compenseren, ook spelen bepaalde problemen rondom motoriek of uiterlijk in een online wereld een minder grote rol en biedt het vaardig zijn op het gebied van digitale apparatuur kansen. We vinden het dus belangrijk dat onze leerlingen praktische vaardigheden leren op digitaal gebied. Niet alleen kennis en vaardigheden, maar ook een passende kritische houding is van belang. Bij digitale geletterdheid is het belangrijk dat leerlingen kunnen omgaan met complexe situaties en situaties die voor meerdere uitleg vatbaar zijn. Dat ze doorzetten bij lastige en open problemen waarbij digitale technologie behulpzaam kan zijn. Dat ze (digitaal) kunnen samenwerken om een gezamenlijk doel te bereiken. En dat ze ondernemend zijn en op zoek gaan naar nieuwe kennis en toepassingsmogelijkheden. We vinden het belangrijk mediawijsheid te ontwikkelen. Daarbij willen we ook de ouders betrekken door bewustwording en educatie. De conceptkerndoelen zijn ingedeeld in drie domeinen: Praktische kennis & vaardigheden Ontwerpen & maken Wisselwerking tussen digitale technologie, digitale media, de mens en de samenleving Digitale vaardigheden worden daarnaast vakoverstijgend ingezet.
Onderbouw
Inhoudslijn: Praktische kennis & vaardigheden Omgaan met diverse digitale apparaten en apps: klikken, slepen en inloggen. Letters typen op een toetsenbord. Gegevens verzamelen en eenvoudig weergeven.

Ontwerpen & maken Een opdracht geven aan een robot of machine. Sorteren en categoriseren. Wisselwerking tussen digitale technologie, digitale media, de mens en de samenleving Gezond omgaan met digitale apparatuur. Kennis hebben van het gebruik van digitale appratuur in de samenleving.
Aanpak

Middenbouw
Inhoudslijn: Praktische kennis & vaardigheden Omgaan met diverse digitale apparaten en apps: in- en uitschakelen, op internet zoeken (zoekmachine), downloaden, bestanden opslaan en delen, wachtwoorden gebruiken, veiligheid online, kunstmatige intelligentie. Tekst typen en opmaken, hoofdletters en speciale tekens. Betrouwbaarheid digitale bron beoordelen. Ontwerpen & maken Afbeeldingen bewerken. Presentatie maken. Kennis over copyright. Een algoritme maken met een blokprogramma zoals Scratch. Wisselwerking tussen digitale technologie, digitale media, de mens en de samenleving Gezond omgaan met digitale apparatuur. Sociale omgang op digitale media. Kennis van de impact van digitale technologie op het milieu.
Aanpak

Bovenbouw
Inhoudslijn: Praktische kennis & vaardigheden Omgaan met diverse digitale apparaten en apps: besturingssytemen, netwerken, mappenstructuur, spreadsheets, opmerkingen plaatsen, schermafbeelding, kunstmatige intelligentie gebruiken. Tekst opmaken met inhoudsopgave, stijlen en paginanummering. Kennis van bits en bytes. Betrouwbaarheid digitale bron controleren. (Veilig) omgaan met data Veilig omgaan met risico's op het internet. Ontwerpen & maken Digitale producten ontwerpen Kennis van auteursrecht. Een robot iets laten uitvoeren. Gebruikersinvoer en interactie programmeren met code of blokken. Wisselwerking tussen digitale technologie, digitale media, de mens en de samenleving Gezond omgaan met digitale apparatuur. Respectvol online communiceren Kansen en risico's van digitale technologie uitleggen. Nadenken over de gevolgen van kunstmatige intelligentie in de samenleving.
Aanpak

Bijlage 1

Materialen en hulpmiddelen leerplan so

Rekenen

Groep 1/2
Kleuterplein
Kleuteruniversiteit
Met Sprongen Vooruit
Gynzy
Rekenkast
Oefensoftware van Kleuterplein en Gynzy

Groep 3 tot en met bovenbouw:
Pluspunt4
Met Sprongen Vooruit
Gynzy (specifieke rekentaken in te stellen)
Rekentuin
MAB materiaal

In te zetten bij intensieve leerlijn:
Rekenboog (Plusondersteuning)
Rekentuin
Tafelkaart
Honderdveld
Rekenmachine

In te zetten bij verdiepte leerlijn:
Gouden materiaal Montessori
S+ werkboeken

Nederlands

Groep 1/2
Prentenboeken
Ontwikkelingsmateriaal
Oefensoftware van Kleuterplein
Oefensoftware van Gynzy

Groep 3 tot en met bovenbouw:
Prentenboek thema
Leesboek thema
Biebboek thema
Informatieboek
Rijtjesboek automatiseren/verhogen leestempo
Werkboek spelling
Hakkaarten
Werkboek lezen
Woorddoeboek (en letterdoos);
Wandkaarten
Woordspelletjes
Leesspelletjes
Kopieermap
Klankenbord
Letterdoos
Digibord software
Digitale verwerkingssoftware (bij iedere inlog instapoefening om niveau te bepalen)
Luister –cd
Resultatenmonitor

In te zetten bij intensieve leerlijn:
Inzet van Clevy toetsenborden voor groep 3 en 4 (toetsen in kleur)
Printbladen woordenschat Taal Actief

In te zetten bij verdiepte leerlijn:
Inzet van Clevy toetsenborden voor groep 3 en 4 (toetsen in kleur)
Leerwerkboek plus/onderzoekboek Taal Actief

Bijlage 2

Toetsen en evaluatie

Groep 1-2

Vanuit dagelijkse observatie van de leerkracht tijdens groeps-en individuele activiteiten en speel/werkmomenten.
Kleuterplein heeft een digitaal programma met een registratie voor de leerkracht zodat oefening en ontwikkeling zichtbaar zijn gemaakt. De gegevens zijn ook op een later tijdstip oproepbaar.
Analyse vanuit LVS Mijnkleutergroep.nl met de mogelijkheid om de leerling in te brengen in het OZO.
Twee keer per jaar binnen het OZO tijdens OPP besprekingen n.a.v. LVS Mijnkleutergroep.nl
Opschaling naar de CvB indien nodig.

Groep 3 tot en met bovenbouw:

Dagelijks met directe terugkoppeling vanuit het gemaakte werk en aanpassing van de te maken verwerkingsstof.
Analyse vanuit methode gebonden toetsen en remediërende stof vanuit de methode dan wel extra digitale oefenstof.
Analyse vanuit de Citotoetsen Leerling in beeld met de mogelijkheid om de leerling in te brengen in het OZO.
Twee keer per jaar binnen het OZO tijdens OPP besprekingen n.a.v. LVS Cito Leerling in beeld.
Opschaling naar de CvB indien nodig.

Bijlage 3

Matrix Burgerschap

A. Schoolcultuur			
Democratisch handelen binnen de school	**Kennis**	**Attitude**	**Vaardigheid**
	Weet wat democratische principes binnen de school zijn en hoe binnen de school volgens die principes iwordt gehandeld.	Wil binnen de school recht doen aan iedereen, ieders stem horen, dialoog aangaan en meerderheids- en minderheidsstandpunten respecteren, en wil een actieve, kritische bijdrage leveren.	Kan binnen de school het eigen standpunt naar voren brengen, luisteren naar de standpunten van anderen en deze serieus nemen.
Kerndoel 1: De school zorgt voor een democratische cultuur.			
Kerndoel 3: De leerling geeft aan hoe diens handelen verbonden is met democratische waarden.			
Kerndoel 5: De leerling verkent hoe die democratisch handelen in dagelijkse situaties kan vormgeven.			
Schooleigen doel: Onze leerlingen worden zich bewust van de vraagstukken die hun ziekte of beperking in het sociaal en maatschappelijk verkeer met zich meebrengen en leren daar zelfstandig mee om te gaan.			
B. Samenleving en democratie			
Democratisch handelen	**Kennis**	**Attitude**	**Vaardigheid**
	Weet wat democratische principes zijn en wat het handelen volgens die principes inhoudt.	Wil recht doen aan iedereen, ieders stem horen, dialoog aangaan en meerderheids- en minderheidsstandpunten respecteren, en wil een actieve, kritische bijdrage leveren.	Kan het eigen standpunt naar voren brengen, luisteren naar de standpunten van anderen en deze serieus nemen.
Maatschappelijk verantwoord handelen	**Kennis**	**Attitude**	**Vaardigheid**
	Kent sociale regels. Sociale regels zijn wettelijke of ongeschreven regels voor het sociaal verkeer.	Wil zich sociaal rechtvaardig opstellen, is bereid tot zorg en hulp, en wil de ander en het milieu niet schaden door het eigen gedrag. Sociaal rechtvaardig = niemand uitsluiten, zorgen dat iedereen mee kan doen.	Kan zich sociaal rechtvaardig opstellen, zich aan spelregels houden, iets bijdragen aan het collectief belang en is zich er bewust van dat eigen keuzes gevolgen hebben voor het milieu.
Diversiteit	**Kennis**	**Attitude**	**Vaardigheid**
	Weet dat culturele, religieuze en seksuele verschillen bestaan, heeft kennis van sociale gedragsregels in verschillende sociale situaties, weet wanneer er sprake is van vooroordeel en discriminatie.	Heeft belangstelling voor andermans opvattingen en leefstijl, wil die respecteren en daarover communiceren, is bereid eigen opvattingen en leefstijl niet als enige waarheid te zien.	Kan zich bewegen in onbekende sociale situaties, kan met allerlei mensen/kinderen samenwerken, en kan met sociale spanningen omgaan. Tot dit laatste rekenen we ook het afwijzen van intolerant en discriminerend gedrag.
Kerndoel 2: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.			
Kerndoel 4: De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.			
Schooleigen doel: Onze leerlingen leren voor zichzelf en voor elkaar op te komen in een omgeving, waarin hun kansen op volwaardige maatschappelijke deelname en talentontwikkeling in bepaalde mate afhangen van individuele en collectieve voorzieningen en inclusiviteit op alle gebieden.			
C. Maatschappelijke vraagstukken			
Omgaan met conflicten	**Kennis**	**Attitude**	**Vaardigheid**
	Weet dat overleg met de ander een goede manier is om het conflict op te lossen, dat de hulp van anderen kan worden ingeroepen en dat fatsoensregels in acht moeten worden genomen.	Wil conflicten oplossen, is bereid het standpunt van de ander serieus te nemen bereid samen naar een acceptabele oplossing te zoeken.	Kan duidelijk maken wat het van iets vindt, kan rustig blijven, kan escalatie tegengaan, kan naar de ander luisteren en zich in de ander verplaatsen.
Kerndoel 6: De leerling weegt af welke mogelijkheden die heeft om ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken te handelen.			